

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 13 juni 2008

Mål nr

Ö 2162-07

KLAGANDE

Staten genom Banverket, Östra banregionen

Projektenheten

Box 1070

172 22 Sundbyberg

Ombud: Advokaterna KH och BN

MOTPARTER

1. AB Pennfäktaren 12

Box 14044

104 40 Stockholm

2. Diligentia Storstockholm AB

103 50 Stockholm

Ombud för 1 och 2: Advokat MF

3. AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, 502033-0642

4. AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag, 516401-8615

Ombud för 3 och 4: Advokat AFS

5. AxCity2 AB

c/o Fastighetsägarna Stockholm AB

Box 12871

112 98 Stockholm

6. Dödsboet efter CSF

7. Kortbyrån 17 AB

c/o Fastighetsägarna Stockholm AB

samma adress

8. PB m.fl. ägare till fastigheten X

c/o Fastighetsägarna Stockholm AB

samma adress

Ombud för 5–8: Fastighetsjurist ME

9. Folksam Ömsesidig Livförsäkring

Ombud: Advokat VD

10. Vasakronan AB
Box 24234
104 51 Stockholm

Ombud: Advokat ML

SAKEN

Tillstånd till bortledande av grundvatten från tillfartstunnel för den s.k.
Citybanan vid bangårdsområdet vid Stockholms Central m.m

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, Miljööverdomstolens slutliga beslut den 20 april 2007 i mål
M 8597-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att det inte finns utrymme för Miljööverdomstolen att avvisa en ansökan i ett ansökningsmål med hänvisning till bestämmelsen i 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd beträffande de i målet vilandeförklarade delarna. Miljööverdomstolens beslut står därmed fast.

Staten genom Banverket skall ersätta AB Pennfåktaren 12 och Diligentia Storstockholm AB för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tolv-tusenfemhundra (12 500) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

Staten genom Banverket skall ersätta AFA Sjukförsäkringsaktiebolag och AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag för rättegångskostnader i Högsta domstolen med åttiofemtusen (85 000) kr, varav 77 500 kr i ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

Staten genom Banverket skall ersätta AxCity2 AB, dödsboet efter CSF, Kortbyrån 17 AB och PB m.fl. ägare till fastigheten X för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tjugofemtusenfyrahundrafyrtio (25 440) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

Staten genom Banverket skall ersätta Folksam Ömsesidig Livförsäkring

för rättegångskostnader i Högsta domstolen med femtontusen (15 000) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

Staten genom Banverket skall ersätta Vasakronan AB för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tolvtusenfemhundra (12 500) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Banverket har yrkat att Högsta domstolen med ändring av Miljööverdomstolens slutliga beslut avvisar överklagandena av AB Pennfäktaren 12, Diligentia Storstockholm AB, AxCity2 AB, PB m.fl. ägare till fastigheten X, dödsboet efter CSF och Kortbyrån 17 AB samt befriar Banverket från skyldigheten att utge ersättning för rättegångskostnader i Miljööverdomstolen. Vidare har Banverket yrkat att Högsta domstolen undanröjer punkten 2 i Miljööverdomstolens slutliga beslut och visar målet åter till Miljööverdomstolen för prövning i sak.

Högsta domstolen har i beslut den 3 december 2007 inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd i frågan om det var rätt av Miljööverdomstolen att ta upp anslutningsöverklagandena till prövning, men har med-

delat prövningstillstånd i frågan om bestämmelsen i 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken lämnar utrymme för Miljööverdomstolen att avvisa en ansökan med hänvisning till brist i denna utan att först ha förelagt sökanden att avhjälpa bristen. Frågan om prövningstillstånd i målet i övrigt har förklarats vilande.

AB Pennfäktaren 12, Diligentia Storstockholm AB, AxCity2 AB, dödsboet efter CSF, Kortbyrån 17 AB, PB m.fl. ägare till fastigheten X, Folksam Ömsesidig Livförsäkring, AFA Sjuk-försäkringsaktiebolag, AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag och Vasakronan AB har bestritt ändring och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Genom det överklagade beslutet avvisade Miljööverdomstolen Banverkets ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till viss vattenverksamhet. Miljööverdomstolen undanröjde miljödomstolens dom utom såvitt avsåg prövningsavgift och rättegångskostnader.

I skälen för beslutet anförde Miljööverdomstolen under rubriken ”Miljökonsekvensbeskrivningen” sammanfattningsvis följande.

Om en miljökonsekvensbeskrivning har väsentliga brister kan det leda till

att tillståndsansökan inte kan läggas till grund för en prövning och därför skall avvisas (22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken). Endast om bristerna är mindre kan dessa avhjälpas sedan ansökan givits in till tillståndsmyndigheten (jfr Miljööverdomstolens beslut den 13 februari 2002 i mål nr M 4563-01, MÖD 2002:15, och beslut den 22 maj 2002 i mål nr M 3136-01, MÖD 2002:39).

Miljööverdomstolen anser att bristerna i miljökonsekvensbeskrivningen är så väsentliga att ansökan inte kan läggas till grund för prövningen. Ansökan skall därför avvisas och miljödomstolens dom undanröjas utom såvitt avser prövningsavgift och rättegångskostnader.

Enligt 20 kap. 3 § första stycket miljöbalken tillämpas vad som är föreskrivet om tvistemål i allmän domstol även på miljödomstolar och Miljööverdomstolen, samt vid Högsta domstolens prövning av mål enligt miljöbalken, om inte annat följer av balken eller annan lag. I 22 kap. miljöbalken finns regler om förfarandet vid miljödomstolarna i ansökningsmål, dvs. mål om miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.

Om en ansökan som ges in till en miljödomstol i ett ansökningsmål är ofullständig skall domstolen, enligt 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken, förelägga sökanden att avhjälpa bristen inom viss tid. Följer sökanden inte föreläggandet, får domstolen besluta att bristen skall avhjälpas på sökandens bekostnad eller, om bristen är så väsentlig att ansökningen inte kan ligga till grund för prövning av målet, avvisa ansökningen.

I 23 kap. miljöbalken finns särskilda bestämmelser om rättegången i

Miljööverdomstolen och Högsta domstolen. Enligt 23 kap. 7 § första meningen gäller i fråga om rättegången i ansökningsmål i Miljööverdomstolen bl.a. vissa uppräknade bestämmelser i 22 kap., dock inte 22 kap. 2 §. Det har därför inte funnits utrymme för Miljööverdomstolen att avvisa en ansökan med hänvisning till bestämmelsen i 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Den dispenserade frågan skall besvaras i enligt med det anförda.

Att 22 kap. 2 § andra stycket inte kunnat åberopas som grund för att avvisa ansökningsmålet på det sätt som skett innebär emellertid inte att det saknats lagstöd för Miljööverdomstolens förfarande.

En ansökan om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken skall enligt 6 kap. 1 § samma balk innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. (6 kap. 3 § miljöbalken.) Av stadgandet framgår att även indirekta effekter av en planerad verksamhet eller åtgärd skall identifieras och beskrivas (Bengtsson m.fl., Miljöbalken En kommentar, Del 1, s. 6:10).

Enligt 6 kap. 9 § första stycket miljöbalken skall den myndighet som prövar en ansökan i ett mål där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning även ta särskild ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller balkens krav. Myndigheten skall göra en fristående bedömning av miljökonsekvensbeskrivningen, antingen i ett särskilt beslut eller i samband med att målet eller ärendet avgörs. En godtagbar miljökonsekvensbeskrivning är en processförutsättning (prop. 1997/98:45 Del 2 s. 65).

Miljööverdomstolen har avvisat Banverkets ansökan med motiveringen att bristerna i den miljökonsekvensbeskrivning som ingått i Banverkets ansökan är så väsentliga att ansökningen inte kan läggas till grund för prövningen. Detta har skett utan att Banverket dessförinnan förelagts att komplettera sin ansökan. Parterna har emellertid i Miljööverdomstolen yttrat sig i frågan om avvisning.

Enligt 34 kap. 1 § rättegångsbalken skall fråga om hinder för målets upptagande av rätten företas så snart anledning förekommer därtill. Rättegångshinder skall av rätten självmant beaktas, om ej annat är stadgat. Det har alltså varit möjligt för Miljööverdomstolen att ta upp frågan om rättegångshinder och avgöra den sedan parterna fått tillfälle att yttra sig.

Med hänsyn till det anförda behöver prövningstillstånd inte meddelas

i de vilandeförklarade delarna av målet.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Severin Blomstrand, Torgny Håstad,
Per Virdesten, Anna Skarhed (referent) och Gudmund Toijer
Föredragande revisionssekreterare: Marianne Wikman Ahlberg